

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBA

Lietuvos Respublikos Seimo Sveikatos reikalų komitetui
El. p. sveikrkt@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Seimo narei
Rimantei Šalaševičiūtei
El. p. rimante.salaseviciute@lrs.lt

ANTI KORUPCINIO VERTINIMO IŠVADA DĖL PSICHOLOGŲ PRAKTINĖS VEIKLOS ĮSTATYMO PROJEKTO

2017 m. birželio d. Nr. 4-01-

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 8 straipsnio 2 dalies nuostatomis, atlikome Lietuvos Respublikos psichologų praktinės veiklos įstatymo projekto Nr. XIIP-685¹ (toliau – Įstatymo projektas) antikorpucinį vertinimą.

Įstatymo projektu siekiama, kad visos svarbios psichologų veiklos sritys – edukacinė ir mokyklų psichologija, sveikatos ir klinikinė psichologija, darbo ir organizacijų psichologija ir bendruomenės psichologija – būtų reglamentuotos remiantis vienodais principais ir kriterijais. Taip pat siekiama užtikrinti ilgalaikius visuomenės interesus gauti kokybiškas psichologo paslaugas, reglamentuojant psichologų rengimą, prižiūrimą praktinę veiklą, licencijavimą ir kvalifikacijos kėlimą.

Atlikę antikorpucinį vertinimą, teikiame pastabas ir pasiūlymus dėl nuostatų, kurios sudaro sąlygas korupcijos rizikai:

1. Įstatymo projekto 4 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta prievolė kiekvienam praktinę veiklą vykdančiam psichologui būti Lietuvos psichologų sąjungos nariu, mokėti nario mokestį ir laikytis Psichologų profesinės etikos kodekso. Šiuo atveju pritariame Lietuvos Respublikos Seimo Teisės departamento 2017-05-19 išvados Nr. XIIP-685² 16 punkte išreikštoms abejonėms, ar ši nuostata atitinka Konstitucinio Teismo doktriną ir psichologai yra valstybės kontroliuojamos profesijos

¹ Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/a0916ea034b511e79f4996496b137f39>.

² Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/c89e61f0404a11e7b8e5a254f4e1c3a7?jfwid=-x5b15q9k9>.

atstovai, kuriems, siekiant užtikrinti profesijos savivaldą, vienodus profesinės etikos standartus ir jų laikymosi priežiūrą, įstatymas turėtų nustatyti tokią prievolę. Taip pat pažymime, kad iš Įstatymo projekto nuostatų nėra aišku, kokia tvarka tampama Lietuvos psichologų sąjungos nariu ir kokios pasekmės grėstų tiems psichologams, kurie dėl tam tikrų priežasčių netaptų šios sąjungos nariu, kadangi narystės reikalavimo nesilaikymas nėra nei licencijos galiojimo sustabdymo (Įstatymo projekto 8 straipsnis), nei licencijos galiojimo panaikinimo (Įstatymo projekto 10 straipsnis) pagrindas.

Atsižvelgdami į tai, siūlome tobulinti Įstatymo projekto nuostatas pagal pateiktas pastabas, o nusprendus palikti prievolę kiekvienam praktinę veiklą vykdančiam psichologui būti Lietuvos psichologų sąjungos nariu, siūlome nustatyti tapimo Lietuvos psichologų sąjungos nariu tvarką ir atskleisti kokios yra šios prievolės nesilaikymo pasekmės.

2. Vadovaujantis Įstatymo projekto 5 straipsnio 2 dalies nuostatomis, Licencijuojanti institucija parengia Psichologų praktinės veiklos licencijavimo taisykles, nustato psichologų praktinės veiklos licencijų išdavimo tvarką, administruoja ir organizuoja licencijų suteikimą, sustabdymą, pratęsimą, panaikinimą, tvarko licencijuotų psichologų sąrašą, prižiūri, kaip laikomasi licencijuojamos veiklos sąlygų ir atlieka kitas jai pavestas funkcijas.

Mūsų nuomone, situacija, kai pati institucija nustato savo veiklos įgyvendinimo taisykles ir pati kontroliuoja kaip laikomasi jos pačios sukurtų taisyklių yra ydinga antikorupciniu požiūriu, todėl siūlome, kad teisės aktai, reglamentuojantys psichologų praktinės veiklos licencijų išdavimo procedūras, būtų priimami aukštesnio lygio institucijos, pavyzdžiui, Sveikatos apsaugos ministerijos.

3. Pagal Įstatymo projekto 2 straipsnio 1 dalį, Licencijuojanti institucija yra Lietuvos psichologų sąjunga, tačiau Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nenurodytos priežastys ir motyvai, kurie lėmė, kad ši sąjunga pasirinkta būti Licencijuojančia institucija. Pažymėtina, kad analizuojamas Įstatymo projektas įtvirtina išskirtinę Lietuvos psichologų sąjungos vietą ir funkcijas psichologų praktinės veiklos licencijavimo srityje, taip pat, kaip minėta anksčiau, įpareigoja kiekvieną praktinę veiklą vykdančią psichologą būti šios sąjungos nariu, mokėti nario mokestį ir laikytis jos patvirtinto Psichologų profesinės etikos kodekso.

Atsižvelgdami į tai, manome, kad siekiant skaidresnio teisinio reguliavimo, turėtų būti atskleisti motyvai ir kriterijai, pagal kuriuos Licencijuojančia institucija buvo pasirinkta būtent Lietuvos psichologų sąjunga.

4. Vadovaujantis Įstatymo projekto 5 straipsnio 4 dalimi, Psichologų licencijavimo komisiją sudaro, jos sudėtį ir nuostatus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė. To paties straipsnio 5, 6, 7, 8 ir 9 dalyse nustatytos Psichologų licencijavimo komisijos sudarymo ir kandidato į šios komisijos pirmininkus rinkimo tvarkos, reikalavimai komisijos nariams, jų įgaliojimų

pasibaigimo pagrindai, tačiau nėra nuostatų, reglamentuojančių Psichologų licencijavimo komisijos narių kadencijų trukmę³ ir kadencijų skaičių.

Mūsų nuomone, komisijos narių kaitumas užtikrina skaidresnę komisijos veiklą, užkerta kelią asmeninių ilgalaikių ryšių, kurie trukdo priimti objektyvius sprendimus, susiformavimui, todėl siekdami užtikrinti Psichologų licencijavimo komisijos narių kaitumą ir skaidrių komisijos sprendimų priėmimą, siūlome nustatyti šios komisijos narių kadencijos trukmę ir kad jos nariai galėtų būti renkami ne daugiau kaip dviem kadencijoms iš eilės.

5. Pagal Įstatymo projekto 5 straipsnio 6 dalį, Psichologų licencijavimo komisijos darbu vadovauja pirmininkas. Kandidatas į šias pareigas renkamas dalyvaujant ne mažiau kaip 5 šios komisijos nariams ir laikomas išrinktu surinkęs ne mažiau kaip pusę visų Psichologų licencijavimo komisijos narių balsų. Jeigu nė vienas kandidatas nesurenka reikiamo balsų skaičiaus, Psichologų licencijavimo komisija, dalyvaujant ne mažiau kaip 5 šios komisijos nariams, kandidatą į Psichologų licencijavimo komisijos pirmininkus renka pakartotiniuose rinkimuose, kuriuose dalyvauja du daugiausia balsų surinkę kandidatai. Kandidatu į Psichologų licencijavimo komisijos pirmininkus išrinktu laikomas asmuo, surinkęs posėdyje dalyvaujančių Psichologų licencijavimo komisijos narių balsų daugumą.

Ši nuostata svarstyтина keliais aspektais. Visų pirma, pritariame Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamento 2017-05-19 išvados Nr. XIIIIP-685 30 punkte pateiktoms abejonėms, ar Psichologų licencijavimo komisijos pirmininko rinkimų procedūra yra šio įstatymo, o ne Licencijuojančios institucijos⁴ įstatų ar Psichologų licencijavimo komisijos nuostatų reguliavimo dalykas. Antra, iš teisinio reguliavimo nėra aišku kaip turėtų būti elgiamasi tais atvejais, kai Psichologų licencijavimo komisijos pirmininkas renkamas dalyvaujant, pavyzdžiui, 6 arba 8 šios komisijoms nariams ir du kandidatai surenka ne mažiau kaip pusę (po 3 arba po 4) visų komisijos narių balsų, t. y., surenka reikiamą balsų skaičių. Manytina, kad esant minėtai situacijai turėtų būti rengiami pakartotinai rinkimai kaip ir tais atvejais, kai nė vienas kandidatas nesurenka reikiamo balsų skaičiaus, tačiau tai Įstatymo projekte nėra nustatyta. Trečia, nėra aišku, kaip toliau turėtų vykti Psichologų licencijavimo komisijos pirmininko rinkimų procedūrą, jeigu ir pakartotiniuose rinkimuose du asmenys surinktų vienodą balsų skaičių. Ketvirta, analizuojamoje nuostatoje nustatyta **kandidato** į Psichologų licencijavimo komisijos pirmininkus rinkimo procedūra, tačiau per kiek laiko, kokia tvarka ir kas turi paskirti išrinktą kandidatą eiti šios komisijos pirmininko pareigas Įstatymo projekte neatskleidžiama.

Mūsų nuomone, aukščiau aptarti teisinio reguliavimo neaiškumai gali lemti neskaidrius Psichologų licencijavimo komisijos pirmininko rinkimus ir sudaryti sąlygas korupcijos rizikos

---

³ Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad Psichologų licencijavimo komisija būtų sudaroma 5 metų kadencijai, tačiau pačiame Įstatymo projekte šis terminas nėra nustatytas.

⁴ Pagal Įstatymo projekto 2 straipsnio 1 dalį, Licencijuojanti institucija – Lietuvos psichologų sąjunga, nustatanti psichologo licencijų išdavimo tvarką, tvarkanti ir prižiūrinti licencijuotų psichologų sąrašą, administruojanti ir organizuojanti psichologo licencijų suteikimą, sustabdymą, pratęsimą, panaikinimą, rengianti psichologų licencijavimą įgyvendinančius teisės aktus.

veiksniams atsirasti. Atsižvelgdami į tai, siūlome tobulinti Įstatymo projekto 5 straipsnio 6 dalį detalizuojant kandidato į Psichologų licencijavimo komisijos pirmininkus rinkimo procedūrą pagal aukščiau pateiktas pastabas.

6. Įstatymo projekto 5 straipsnio 9 dalyje nustatyta, kad Psichologų licencijavimo komisijos nariu gali būti tvirtinamas tik nepriekaištingos reputacijos asmuo, tačiau tokio reikalavimo turinys neatskleidžiamas. Kyla klausimas, ar vertinamo teisės akto kontekste asmens, pretenduojančio į Psichologų licencijavimo komisijos narius, nepriekaištingą reputaciją lemia ta aplinkybė, kad jis nėra padaręs psichologo veiklą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų ar ši sąvoka gali būti interpretuojama plačiau ir ar turi įtakos po pažeidimų padarymo yra suėjęs tam tikras terminas.

Siekiant išvengti skirtingų nepriekaištingos reputacijos sąvokos aiškinimų, siūlome šią sąvoką apibrėžti Įstatymo projekte.

7. Įstatymo projekto 8 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta Licencijuojančios institucijos pareiga apie priimtą sprendimą sustabdyti licencijos galiojimą per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos informuoti licencijos turėtoją ir psichologo paslaugas teikiančio juridinio asmens, su kuriuo licencijos turėtojas yra susijęs darbo santykiais, vadovą arba jo įgaliotą atstovą, tačiau nei šiame straipsnyje, nei kitose Įstatymo projekto nuostatose nenustatyta per kiek laiko nuo pagrindo sustabdyti licencijos galiojimą atsiradimo dienos Licencijuojanti institucija turi priimti minėtą sprendimą. Atkreiptinas dėmesys, kad sustabdžius licencijos galiojimą, licencijos turėtojas negali verstis psichologo praktine veikla, todėl mūsų nuomone, teisės aktuose turi būti aiškūs ir apibrėžti sprendimų priėmimo terminai, nes kitu atveju esant nepagrįstiems susitarimams sudaromos galimybės neribotą laikotarpį nepriimti sprendimo stabdyti licencijos galiojimą, nors ir egzistuoja jos galiojimo sustabdymo pagrindas. Tai laikytina korupcijos rizikos veiksniu.

Siekdami teisinio reguliavimo skaidrumo, siūlome taikyti Įstatymo projekto 6 straipsnio 6 dalies ir 10 straipsnio 3 dalies, kuriose numatyta Licencijuojančios institucijos pareiga per 30 dienų priimti sprendimą dėl licencijos išdavimo ar atsisakymo išduoti ir dėl licencijos panaikinimo, analogiją ir nustatyti sprendimo sustabdyti licencijos galiojimą priėmimo terminą.

8. Įstatymo projekto 10 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad Licencijuojanti institucija apie priimtą sprendimą panaikinti licencijos galiojimą per 15 dienų raštu praneša licencijos turėtojui ir psichologo paslaugas teikiančio juridinio asmens, su kuriuo licencijos turėtojas yra susijęs darbo santykiais, vadovui arba jo įgaliotam atstovui, nuroydama licencijos sustabdymo pagrindą ir terminą, išskyrus šio straipsnio 2 dalies 5 punkte nurodytą atvejį.

Iš analizuojamos nuostatos nėra aišku, kodėl sprendime **panaikinti** licencijos galiojimą turi būti nurodomi licencijos **sustabdymo** pagrindas ir terminas. Pažymėtina, kad licencijos galiojimo sustabdymo pagrindai ir sprendimo sustabdyti licencijos galiojimą išsiuntimo tvarka nustatyta Įstatymo projekto 8 straipsnyje. Svarstyтина, ar Įstatymo projekto rengėjai turi omenyje tuos atvejus, kai licencijos galiojimas panaikinamas per Licencijuojančios institucijos nustatytą terminą nepašalinus ar neišnykus priežastims, dėl kurių buvo sustabdytas licencijos galiojimas

(Įstatymo projekto 10 straipsnio 2 dalies 3 punktas) ir dėl to reikia nurodyti licencijos sustabdymo pagrindą, ar tai yra techninė klaida. Taip pat manome, kad nuostatoje įtvirtintas 15 dienų terminas, per kurį Licencijuojanti institucija turi informuoti apie priimtą sprendimą panaikinti licencijos galiojimą, yra per ilgas ir nedera su kitomis Įstatymo projekto nuostatomis, reglamentuojančiomis sprendimų atsisakyti išduoti licenciją arba sustabdyti licencijos galiojimą išsiuntimo tvarką, kuriose nustatytas 3 darbo dienų terminas. Be to, mūsų nuomone, apie tokio pobūdžio sprendimų priėmimą turi būti pranešama kaip įmanoma operatyviau tam, kad asmuo, kurio atžvilgiu priimtas sprendimas, būtų informuotas, jog jo licencijos galiojimas panaikintas ir jis negali verstis psichologo praktika.

Atsižvelgdami į išdėstytą, siūlome nustatyti trumpesnę, pavyzdžiui, 3 darbo dienų terminą, per kurį Licencijuojanti institucija turi pranešti licencijos turėtojui ir psichologo paslaugas teikiančio juridinio asmens, su kuriuo licencijos turėtojas yra susijęs darbo santykiais, vadovui arba jo įgaliotam atstovui apie priimtą sprendimą panaikinti licencijos galiojimą bei patikslinti šio pranešimo turinį.

9. Analizuodami Įstatymo projekto IV skyrių „*Sprendimų apskundimo tvarka*“, pritariame Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamento 2017-05-19 išvados Nr. XIIIIP-685 55 punkte pateiktoms pastaboms dėl to, kad iki galo nėra aiški Įstatymo projekto 11 straipsnyje reglamentuojama ikiteisminė ginčų nagrinėjimo tvarka, nenustatytas terminas, per kurį Licencijuojanti institucija privalo išnagrinėti skundą dėl Psichologų licencijavimo komisijos sprendimo apskundimo, neaišku kodėl Įstatymo projekto 12 straipsnyje numatytas ribojimas skųsti teismui Licencijuojančios institucijos sprendimą tik dėl atsisakymo išduoti licenciją. Manome, kad minėti teisinio reguliavimo trūkumai leidžia savo nuožiūra interpretuoti teisės normas, nepagrįstai apsunkina asmens galimybes pasinaudoti teisinės priemonėmis siekiant apginti pažeistas teises ar teisėtus interesus ir tai laikytina papildomu korupcijos rizikos veiksniu.

Siekdami teisinio aiškumo, siūlome aiškiai apibrėžti Psichologų licencijavimo komisijos ir Licencijuojančios institucijos priimamų sprendimų santykį, nustatyti terminą, per kurį Licencijuojanti institucija privalo išnagrinėti ikiteisminė ginčų nagrinėjimo tvarka pateiktą skundą, taip pat patikslinti Įstatymo projekto 12 straipsnį ir nustatyti, kad visi Licencijuojančios institucijos administraciniai sprendimai, o ne tik sprendimai dėl atsisakymo išduoti licenciją, gali būti skundžiami teismui.

10. Pagal Įstatymo projekto 16 straipsnio 6 dalį, sprendimą leisti valstybių narių piliečiams nuolat verstis psichologo praktine veikla Licencijuojanti institucija priima šio įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nurodytais terminais. Atkreiptinas dėmesys, kad minima nuoroda į Įstatymo projekto 6 straipsnio 4 dalį yra klaidinga, kadangi pastarojoje normoje reglamentuojama psichologo praktinės veiklos licencijos galiojimo trukmė. Atsižvelgiant į tai, lieka neaišku, per kiek laiko turėtų būti priimtas sprendimas leisti valstybių narių piliečiams nuolat verstis psichologo praktine veikla, todėl siūlome patikslinti Įstatymo projekto 16 straipsnio 6 dalį ir nurodyti konkretų tokio sprendimo priėmimo terminą arba pateikti nuorodą į teisingą teisės normą.

Direktorius pavaduotojas

Žydrūnas Bartkus

Edvinas Chorostinas, tel. (8 706) 62 743, el. p. edvinas.chorostinas@stt.lt